

SECTION 5. FINANCIAL CONTROL, AUDIT OF LEGALITY AND EFFICIENCY IN THE SYSTEM OF STATE MANAGEMENT AND NATIONAL SECURITY

FINANCIAL AND ACCOUNTING SUPPORT FOR THE RESTRUCTURING OF BANK LOANS TO ENTERPRISES

ФІНАНСОВО-ОБЛІКОВА ПІДТРИМКА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ ПІДПРИЄМСТВ

Tetiana Kosova¹

Anton Kurhanskyi²

Bohdan Stremenovskyi³

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-268-5-13>

Abstract. The essence of financial and accounting support for the restructuring of bank loans to enterprises based on international accounting and reporting standards is determined. The principles of accounting for loan balances and non-performing loans at the macro- and micro-level are outlined. The methodology of assessment and analysis of non-performing loans of banking institutions issued to business entities in the context of their size of business entities, types of currencies, types of economic activity was developed. An applied assessment and analysis of non-performing loans of banking institutions issued to business entities was carried out. The degree of efficiency of the loan portfolio management system based on the ratio of the share of non-performing loans and loan balances is determined. The general rules of

¹ Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Finance, Accounting and Taxation,
National Aviation University, Kyiv

² Applicant for higher education of the third (educational and scientific) degree “Doctor of Philosophy”
National Aviation University, Kyiv

³ Applicant for higher education of the third (educational and scientific) degree “Doctor of Philosophy”
National Aviation University, Kyiv

financial restructuring of NPLs by the NBU are defined. Recommendations on coordination of financial restructuring of NPLs and enterprises are provided.

Keywords: financial and accounting support, restructuring, bank loans, enterprises, non-performing loans, loan portfolio.

1. Вступ

Ризики – це категорія, властива усім сферам життя людини і суспільства загалом. Для банківських установ вони є невід’ємним атрибутом проведення практично усіх операцій, більшою мірою активних, а також надання послуг своїм клієнтам і проведення угод з контрагентами. У системі банківських ризиків найбільш важливим є кредитний ризик з огляду на превалювання наданих кредитів у структурі активів і формуванні доходів банківських установ, як процентних, так і комісійних. Для самострахування від кредитних ризиків банки формують резерви на можливі втрати, які обліковуються на контрактивних рахунках, зменшуючи первісну вартість кредитів. Порядок їх розрахунку в українських умовах пройшов тривалий шлях еволюції – від жорсткої регламентації, встановлення обов’язкових правил класифікації кредитів, визначення конкретних рівнів створення резервів до оцінки вірогідних losses на базі внутрішніх моделей.

У сучасних умовах в Україні введено воєнний стан, частина підприємств знаходиться на окупованих територіях, значна їх кількість має зруйновані виробничі потужності, порушені логістичні зв’язки тощо. Загальний стан економіки вітчизняних суб’єктів господарювання характеризується як кризовий. Одним із найважливіших інструментів виправлення ситуації на краще є фінансова реструктуризація підприємств як їх здатність пристосовуватись до мінливого ринкового середовища в обмеженому та стратегічному часових періодах.

Гострота викладених вище проблем обумовлює актуальність дослідження, призначеного фінансово-обліковій підтримці реструктуризації банківських кредитів підприємств.

2. Фінансова сутність ризиків банківського кредитування підприємств та їх відображення в обліку

Інтерес до управління кредитними ризиками зростає в умовах впровадження українськими банками МСФЗ 9 [1], який визначає обов’яз-

ковий характер моделювання для прогнозування очікуваних втрат за кредитними операціями, вартості фінансових інструментів та стану під ризиком кредитних організацій та інвестиційних фірм. Складність проблеми визначається значною кількістю сегментів кредитного ринку, різноманіттям форм кредитів, суттєвими відмінностями споживачів – позичальників, мотивів їх покупки і поведінки.

Зазначена проблематика перебуває в полі зору багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, наукові доробки яких направлені на: визначення змісту правління та засобів мінімізації кредитного ризику банку [2]; ідентифікацію можливостей та ризиків банківського кредитування інноваційного розвитку підприємств [3]; обґрунтування теоретичних і практичних проблем управління ризиками кредитного портфеля банку та їх мінімізацію [4]; аналіз та проблеми оцінки кредитного ризику банків України [5; 6]; формалізацію тенденцій кредитного ризику банківської системи на макроекономічному рівні [7; 8]; проблеми розробки та використання статистичних моделей кредитного ризику на мікрорівні [9]; управління кредитними ризиками банків України на основі стрес-тестування [10].

Для теоретичного та науково-практичного обґрунтування питань управління кредитним ризиком необхідно: удосконалити дефініцію кредитного ризику та його класифікацію щодо банківських установ; розвинути методичні підходи до оцінки та аналізу кредитного ризику банківської установи; удосконалити інструментарій моделювання кредитного ризику банківської установи; адаптувати провідні методи виявлення, вимірювання, моніторингу, прийняття чи уникнення ризику до вітчизняної практики; розвинути методи стрес-тестування кредитних ризиків для гармонізації інтересів власників та вкладників банків; диференціювати підходи до управління кредитним ризиком для різних сегментів клієнтів (корпоративних та індивідуальних); обґрунтувати поведінкові механізми управління кредитним ризиком на оптовому та роздрібному кредитному ринку.

Банківські установи України визначають розмір кредитного ризику за активними банківськими операціями з урахуванням принципів і рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду Правління НБУ відповідно до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [11].

Відповідно до цього положення банківські установи України мають розробити внутрішньобанківські положення для визначення розміру кредитного ризику.

На макроекономічному рівні НБУ аналізує розподіл кредитів, наданих СГД в національній та іноземній валютах за розміром суб'єкта господарювання, який визначається з урахуванням статті 55 Господарського кодексу України, та видами економічної діяльності, які визначаються відповідно до довідника К111 «Коди розділів видів економічної діяльності (узагальнені)». Залишки коштів за кредитами СГД обліковуються на балансових рахунках другого класу (Операції з клієнтами) з урахуванням основної суми, дисконту, премії, переоцінки, нарахованих доходів. Залишки коштів за кредитами, наданими СГД, диференціюються за розміром СГД та видом економічної діяльності. До непрацюючих відносяться кредити з кодом класу боржника із значенням «J», «Q» відповідно до довідника S080 «Клас боржника/контрагента».

Перейдемо до прикладних аспектів оцінки і аналізу непрацюючих кредитів СГД.

3. Прикладні аспекти оцінки і аналізу непрацюючих кредитів банківських установ, виданих суб'єктам господарювання

Оцінка і аналіз непрацюючих кредитів банківських установ, виданих суб'єктам господарювання, проводиться у розрізі розміру СГД (великі, середні, малі, мікро-, інші), видів валют (національна (НВ), іноземна (ІВ)), видів економічної діяльності. Методика аналізу передбачає розрахунок: питомої ваги непрацюючих кредитів у кредитному портфелі, структури кредитного портфеля та його непрацюючої частини за розміром СГД, структури кредитного портфеля та його непрацюючої частини за видами валют. Вихідні дані для аналізу представлені у табл. 1. Вони охоплюють дані банків з урахуванням їх філій за межами України; містять дані нерезидентів, сектору загального державного управління. У групу «Інші» щодо розміру СГД входять некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства.

Станом на 01.10.2022 залишки за кредитами, виданими банківськими установами СГД, становить 723566244 тис. грн., у тому числі у національній валюті – 473622828 тис. грн., в іноземній – 249943418 тис. грн., у т.ч. непрацюючі кредити – 278452263 тис. грн.,

у т.ч. в національній валюті – 202707084 тис. грн., в іноземній – 75745179 тис. грн.

Разом по системі питома вага непрацюючих кредитів у залишках кредитів становить 38,48%, у т.ч. в національній валюті – 42,8%, в іноземній – 30,3%. Найвищий рівень непрацюючих кредитів має кредитний портфель, виданий суб'єктам мікро-підприємництва – 71,45%, у т.ч. у національній валюті – 74,05%, в іноземній – 41,42%. Другим за рівнем непрацюючих кредитів є кредитний портфель середніх за розміром СГД – всього 39,09%, у т.ч. у національній валюті – 42,14%, в іноземній – 32,18%. Третім за рівнем непрацюючих кредитів є кредитний портфель інших СГД – всього 26,08%, у т.ч. у національній валюті – 19,96%, в іноземній – 30,22%. Рівень непрацюючих кредитів великих і малих СГД є приблизно однаковим і становить відповідно 21,92% і 22,91%. Проте структура кредитного ризику різниться – у великих СГД превалюють непрацюючі кредити в іноземній валюті (30,08%) проти портфеля в національній валюті (13,93%). У малих СГД частка непрацюючих кредитів в національній валюті (24,09%) перевищує відповідний показник в іноземній валюті (20,03%).

У структурі кредитного портфеля загалом за розміром СГД найбільша питома вага приходить на середні форми – 29,02%, мікро-форми – 21,68%, великі форми – 20,75%.

У структурі кредитного портфеля в національній валюті за розміром СГД найбільша питома вага приходить на середні і мікро-форми – відповідно 30,82% і 30,48%, великі форми – 16,02%. У структурі кредитного портфеля в іноземній валюті за розміром СГД найбільша питома вага приходить на інші та великі форми – відповідно 30,44% і 29,73%, середні форми – 25,63%.

У структурі непрацюючих кредитів найбільша питома вага приходить на мікро-підприємництво – 40,25% і середні за розміром СГД – 20,48%. Частка великих та інших СГД приблизно однакова – 11,82% і 11,94%. Розподілення непрацюючих кредитів у національній валюті є схожим: найбільша питома вага приходить на мікро-підприємництво – 52,74% і середні за розміром СГД – 30,33%. Частка великих та інших СГД приблизно однакова – 5,21% і 5,06%. Розподілення непрацюючих кредитів в іноземній валюті відрізняється: найбільша питома вага приходить на інші та великі СГД – відповідно 30,35% і 29,51%,

**Оцінка і аналіз непрацюючих кредитів банківських установ України,
виданих суб'єктам господарювання станом на 01.10.2022**

Розмір СГД	Залишки коштів за кредитами			у т.ч. за непрацюючими кредитами			питома вага непрацюючих кредитів, %		
	усього	НВ	ІВ	усього	НВ	ІВ	усього	НВ	ІВ
Тис. грн.									
велике	150164735	75850813	74313922	329222253	10566524	22355729	21,92	13,93	30,08
середнє	210000989	145947271	64053718	82092210	61476597	20615613	39,09	42,12	32,18
мале	79059496	56053559	23005938	18108829	13501269	4607560	22,91	24,09	20,03
мікро-	156874277	144377540	12496737	112080901	106904431	5176470	71,45	74,05	41,42
інші	127466747	51393645	76073103	33248070	10258263	22989807	26,08	19,96	30,22
Разом	723566244	473622828	249943418	278452263	202707084	75745179	38,48	42,80	30,30
Коефіцієнт співвідношення питомих ваг непрацюючих кредитів та залишків кредитів									
Структура, %									
велике	20,75	16,02	29,73	11,82	5,21	29,51	0,57	0,33	0,99
середнє	29,02	30,82	25,63	29,48	30,33	27,22	1,02	0,98	1,06
мале	10,93	11,84	9,20	6,50	6,66	6,08	0,60	0,56	0,66
мікро-	21,68	30,48	5,00	40,25	52,74	6,83	1,86	1,73	1,37
інші	17,62	10,85	30,44	11,94	5,06	30,35	0,68	0,47	1,00
Разом	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	1,00	1,00	1,00
Структура, %									
велике	100,00	50,51	49,49	100,00	32,10	67,90	0,64	1,37	0,01
середнє	100,00	69,50	30,50	100,00	74,89	25,11	1,08	0,82	0,01
мале	100,00	70,90	29,10	100,00	74,56	25,44	1,05	0,87	0,01
мікро-	100,00	92,03	7,97	100,00	95,38	4,62	1,04	0,58	0,01
інші	100,00	40,32	59,68	100,00	30,85	69,15	0,77	1,16	0,01
Разом	100,00	65,46	34,54	100,00	72,80	27,20	1,11	0,79	0,01

Джерело: побудовано за даними [12]

на середні за розміром СГД припадає 27,22%. Частка малих та мікропідприємств приблизно однакова – 6,08% і 6,83%.

Показником ефективності системи управління кредитним портфелем є коефіцієнт співвідношення питомої ваги непрацюючих кредитів та залишків кредитів. Найкращою вона є у великих підприємств (0,57), малих (0,60), інших підприємств (0,68). Найгіршою вона є мікропідприємств (1,86) і середніх підприємств (1,02). По усіх групах підприємств ефективність управління кредитним портфелем у національній валюті є кращим порівняно з іноземною, за виключенням середніх підприємств (0,98 проти 1,06), мікропідприємств (1,73 проти 1,37). Найбільш різною є різниця по великих підприємствах – коефіцієнт співвідношення питомої ваги непрацюючих кредитів та залишків кредитів в іноземній валюті (0,99) втричі перевищує зазначений коефіцієнт і національній валюті (0,33).

У великих СГД найбільшу питому вагу за всіма видами валют (100%) має добування кам'яного та бурого вугілля, добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів, виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення. Питома вага непрацюючих кредитів у будівництво будівель становить 81,18%, у т.ч. вся вона відноситься до портфеля в національній валюті. Високий рівень непрацюючих кредитів має виробництво електричного устаткування – всього 78,74%, у т.ч. у національній валюті – 11,42% і 89,66% – в іноземній; металургійне виробництво – всього 76,16%, у т.ч. 23,65% – в національній, 86,08% – в іноземній; охорона здоров'я – 69,63%, у т.ч. у національній валюті – 68,04%, в іноземній валюті – 100,00%.

У середніх СГД найбільша питома вага непрацюючих кредитів має місце у роздрібній торгівлі, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами, – всього 92,61%, в національній валюті – 92,76%, в іноземній – 3,87%. Другою за ступенем ризику галуззю є виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення – всього 88,14%, у т.ч. у національній валюті – 83,59%, в іноземній – 95,24%. Третьою за ступенем ризику галуззю є виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів – всього 79,67%, у т.ч. повністю за рахунок кредитів у національній валюті. Трохи менший рівень непрацюючих кредитів має виробництво машин і устаткування – всього 77,63%, у т.ч. у національній валюті – 39,28%, в іноземній – 89,32%.

У малих СГД найбільша питома вага непрацюючих кредитів має місце у виробництві напоїв – всього 87,42%, у т.ч. повністю за рахунок портфеля в національній валюті. Другою за ступенем ризику галуззю є виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів – всього 71,87%, у т.ч. повністю у національній валюті. Третьою за ступенем ризику галуззю є роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами – всього 67,42%, у т.ч. у національній валюті – 84,04%, в іноземній – 1,29%. Трохи менший рівень непрацюючих кредитів мають обслуговування будинків і територій, а також будівництво будівель – відповідно 63,75% і 62,58%.

Рівень непрацюючих кредитів за групою мікропідприємств є найвищим. Він перевищує 90% за такими видами економічної діяльності: діяльність туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг із бронювання та пов'язана з цим діяльність (99,63%), спеціалізовані будівельні роботи (98,49%), роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами (98,39%), виробництво гумових і пластмасових виробів (98,09%), роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами (96,90%), будівництво будівель (96,59%), роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами (96,29%), ремонт комп'ютерів, побутових виробів і предметів особистого вжитку (95,99%), адміністративна та допоміжна офісна діяльність, інші допоміжні комерційні послуги (95,64%), оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами (94,64%), оренда, прокат і лізинг (93,98%), збирання, оброблення й видалення відходів; відновлення матеріалів (93,09%), діяльність у сферах архітектури та інжинірингу; технічні випробування та дослідження (92,46%), діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування (92,43%), операції з нерухомим майном (91,79%), складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту (90,99%). Високим є рівень непрацюючих кредитів за такими видами економічної діяльності: операції з нерухомим майном (84,89%), добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів (79,60%), оренда, прокат і лізинг (73,58%), будівництво будівель (73,12%), оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами (65,03%), надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення

(56,09%), оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами (50,56%).

За іншими СГД найвищий рівень непрацюючих кредитів має текстильне виробництво – всього 84,94%, у т.ч. по національній валюті – 7,87%, переважно по іноземній валюті – 86,86%. Другим за рівнем ризику є виробництво машин і устаткування – всього 77,81%, у т.ч. у національній валюті – 65,30%, у іноземній – 91,78%. Третім за рівнем ризику є надання інших індивідуальних послуг – всього 68,97%, у т.ч. у національній валюті – 39,12%, у іноземній – 99,97%. Меншим є рівень ризику у виробництві інших транспортних засобів – всього 63,38%, у т.ч. у національній валюті – 24,16%, в іноземній – 100,00%.

Таким чином, можна зробити висновок, що банківська система України має значний обсяг непрацюючих кредитів, які є об'єктами потенційної фінансової реструктуризації, про що буде сказано нижче.

4. Фінансова реструктуризація як інструмент управління проблемними кредитами банківських установ, виданих суб'єктам господарювання

Фінансова реструктуризація може здійснюватися банківськими установами та підприємствами не тільки в умовах кризи, або передкризовому стані [13]. Використання цього інструменту є актуальним і нормально функціонуючими підприємствами для підтримки і/або підвищення рівня власної конкурентоздатності та ефективності.

Вчасність проведення фінансової реструктуризації і грамотна розробка її програми сприяє фінансовому оздоровленню підприємства і забезпеченню стабільності його довгострокового розвитку. Тому проблема реструктуризації як на макро-, так і на мікрорівні набула вагомого значення у процесі подолання спаду економіки України в умовах воєнного стану, її післявоєнного відновлення і забезпечення подальшого зростання.

Проблема управління проблемними кредитами банківських установ та реструктуризації діяльності підприємств перебуває в полі зору багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, наукові доробки яких направлені на: фінансове моделювання прийняття рішень про реструктуризацію підприємств [14]; узагальнення галузевих аспектів фінансової реструктуризації підприємств в Україні [15]; оптимізацію структури

активів і пасивів підприємства в межах фінансової реструктуризації [16]; обґрунтування реструктуризації як методу управління фінансовою рівновагою підприємства [17]; розробку політики антикризового управління як інструменту фінансової реструктуризації підприємства [18]; управління ризиками у процесі фінансової реструктуризації підприємств [19]; вибір форм і методів фінансової реструктуризації підприємств та проблемних кредитів [20]; обґрунтування фінансово-економічного механізму адаптаційної реструктуризації підприємств [21]; використання фінансової реструктуризації підприємств як фактору зміцнення їх фінансового потенціалу та забезпечення зворотності кредитів [22]; удосконалення механізмів вирішення проблеми непрацюючих кредитів та фінансового оздоровлення підприємств із використанням інструментів реструктуризації та реорганізації [23].

Для вирішення проблеми теоретичного та науково-практичного обґрунтування питань фінансової реструктуризації підприємств необхідно: удосконалити дефініцію фінансової реструктуризації та класифікацію її видів; розвинути механізми фінансової реструктуризації підприємств як сукупність її адаптивних форм і методів; запропонувати концепцію удосконалення механізмів фінансової реструктуризації підприємств у сучасних умовах; удосконалити критерії вибору альтернативних форм і методів фінансової реструктуризації підприємств різних організаційно-правових форм і розмірів; розвинути методичний підхід до діагностики стану внутрішнього і зовнішнього середовища як спонукального чинника фінансової реструктуризації підприємств; адаптувати логістичні механізми фінансової реструктуризації підприємств до умов воєнного і післявоєнного періоду; розвинути зовнішні механізми фінансової реструктуризації підприємств; удосконалити внутрішні механізми фінансової реструктуризації підприємств на основі управління активами і пасивами [24].

Загальні правила фінансової реструктуризації непрацюючих кредитів встановлює НБУ у частині встановлення умов, за дотриманням яких банк має право на її проведення. Основними з них є: погіршення фінансового стану позичальника і надання будь-яких поступок кредитором. Реструктуризація непрацюючих кредитів є економічно виправданою і не має сприйматися як спроба, намір приховати безнадійність та повне знецінення кредитної заборгованості. Метою фінансової рес-

структуризації непрацюючих кредитів банківських установ є відшкодування претензій банку. Вона тісно пов'язана з фінансовою реструктуризацією СГД, здатною забезпечити достатній грошовий потік для виплати кредитних зобов'язань після реструктуризації.

При прийнятті рішень щодо реструктуризації непрацюючих кредитів банківська установа має враховувати такі фактори: вартість бізнесу СГД, його кредитна історія, поточний і прогнозований фінансовий стан. Крайнім випадком є ситуація, коли в основі реструктуризації непрацюючих кредитів лежить операційна реструктуризація позичальника. Вона передбачає реструктуризацію СГД у формі повного чи часткового продажу активів, припинення непрофільних видів діяльності чи бізнес-напрямів, зменшення обсягу операційної діяльності. Операційна реструктуризація ґрунтується на внесенні змін у бізнес-процеси СГД, тому є болючою. Більш м'яким варіантом вирішення проблем непрацюючих кредитів є фінансова реструктуризація СГД, яка передбачає модифікацією умов його фінансових зобов'язань.

5. Висновки

1. Фінансово-облікова підтримка реструктуризації банківських кредитів підприємств ґрунтується на вимогах впровадження українськими банками МСФЗ 9, який визначає обов'язковий характер моделювання для прогнозування очікуваних втрат за кредитними операціями, вартості фінансових інструментів та стану під ризиком кредитних організацій та інвестиційних фірм. На його реалізацію в українській практиці орієнтовано Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, відповідно до якого банківські установи України мають розробити внутрішньобанківські положення для визначення розміру кредитного ризику.

2. На макроекономічному рівні НБУ веде облік кредитного портфеля та його непрацюючої частини у розрізі розмірів СГД, видів економічної діяльності, видів валют. Залишки коштів за кредитами СГД обліковуються на балансових рахунках другого класу «Операції з клієнтами». Критерії віднесення кредитів до непрацюючих визначаються довідником S080 «Клас боржника/контрагента».

3. Оцінка і аналіз непрацюючих кредитів банківських установ, виданих суб'єктам господарювання, проводиться у розрізі розміру

СГД (великі, середні, малі, мікро-, інші), видів валют (національна (НВ), іноземна (ІВ)), видів економічної діяльності. Методика аналізу передбачає розрахунок: питомої ваги непрацюючих кредитів у кредитному портфелі, структури кредитного портфеля та його непрацюючої частини за розміром СГД, структури кредитного портфеля та його непрацюючої частини за видами валют.

4. Разом по системі питома вага непрацюючих кредитів у залишках кредитів становить 38,48%, у т.ч. в національній валюті вона вища, ніж в іноземній. Найвищий рівень непрацюючих кредитів має кредитний портфель, виданий суб'єктам мікро-підприємництва, другий – кредитний портфель середніх за розміром СГД, третій – кредитний портфель інших СГД. Рівень непрацюючих кредитів великих і малих СГД є приблизно однаковим. Проте структура кредитного ризику різниться – у великих СГД превалюють непрацюючі кредити в іноземній валюті, у малих СГД частка непрацюючих кредитів в національній валюті перевищує відповідний показник в іноземній валюті.

5. Показником ефективності системи управління кредитним портфелем є коефіцієнт співвідношення питомої ваги непрацюючих кредитів та залишків кредитів. Найкращою вона є у великих, малих, інших підприємств. Найгіршою вона є мікропідприємств і середніх підприємств. По усіх групах підприємств ефективність управління кредитним портфелем у національній валюті є кращим порівняно з іноземною, за виключенням середніх підприємств, мікропідприємств. Найбільш різною є різниця по великих підприємствах.

6. Загальні правила фінансової реструктуризації непрацюючих кредитів встановлює НБУ у частині встановлення умов, за дотриманням яких банк має право на її проведення. Основними з них є: погіршення фінансового стану позичальника і надання будь-яких поступок кредитором. Реструктуризація непрацюючих кредитів є економічно виправданою і не має сприйматися як спроба, намір приховати безнадійність та повне знецінення кредитної заборгованості. Метою фінансової реструктуризації непрацюючих кредитів банківських установ є відшкодування претензій банку. Вона тісно пов'язана з фінансовою реструктуризацією СГД, здатною забезпечити достатній грошовий потік для виплати кредитних зобов'язань після реструктуризації.

Список використаних джерел:

1. IFRS 9 Financial Instruments. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/> (дата звернення 25.08.2022)
2. Боднар О. А., Тишечкіна К. В., Іваненко Г. Ю., Тарасенко В. П. Управління та засоби мінімізації кредитного ризику банку. *Modern economics*. 2019. № 15. С. 21–26.
3. Гудзь О. Є. Банківське кредитування інноваційного розвитку підприємств: можливості та ризики. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 1. С. 12–19.
4. Затворницький К. С. Управління ризиками кредитного портфеля банку: теорія і практика. *Вісник Університету банківської справи*. 2019. № 1. С. 70–77.
5. Кузнєцова Л. В. Управління кредитними ризиками банків України на основі стрес-тестування. *Інтелект XXI*. 2019. № 4. С. 44–48.
6. Ларіонова К. Л., Донченко Т. В. Аналіз та проблеми оцінки кредитного ризику банків України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 1. С. 233–240.
7. Марич М. Г., Білявська А. В., Мізунська І. Р. До питання управління кредитними ризиками. *Молодий вчений*. 2019. № 5(2). С. 556–559.
8. Мороз Н., Селецька Т. Тенденції кредитного ризику банківської системи та управління ним. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 1. С. 245–252.
9. Павлюк Є. Д., Петровський О. В. Проблеми розробки та використання поведінкових статистичних моделей кредитного ризику. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки*. 2020. № 1. С. 40–46.
10. Шульга Н. П., Белянко Л. Л. Стрес-тестування кредитного ризику банків України на основі макроекономічних змінних. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 12. С. 10–15.
11. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова Національного банку України від 30.06.2016 № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>
12. Розподіл кредитів, наданих суб'єктам господарювання в національній та іноземній валютах за розміром суб'єкта господарювання та видами економічної діяльності, що класифікуються за розділами, з них непрацюючих у визначенні, наведеному в Положенні № 351. https://bank.gov.ua/files/stat/Loans_MSE_KVED_2022-10-01.xlsx
13. Голосенін І. О. Побудова фінансової моделі для прийняття рішень про реструктуризацію проблемного кредиту. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2017. Вип. 27(3). С. 14–19.
14. Череп О. Г., Іванченко Д. М. Оптимізація структури оборотних активів підприємства в межах фінансової реструктуризації. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 1. С. 37–43.
15. Птащенко Л. О., Онисенко К. В. Фінансові аспекти реструктуризації та модернізації комунального господарства в Україні. *Економіка і регіон*. 2017. № 6. С. 35–42.

16. Гайдаржийська О. М., Щепіна Т. Г., Отрошко В. П. Особливості фінансової реструктуризації комерційних банків в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 12(1). С. 259–263.
17. Гудзь Т. П. Реструктуризація як метод управління фінансовою рівновагою підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки*. 2018. № 3. С. 102–108.
18. Гайдаржийська О. М., Лесик А. В. Антикризове управління як інструмент фінансової реструктуризації підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 4(1). С. 30–32.
19. Данилюк М. М. Модернізація науково-методичного інструментарію управління ризиками у процесі реструктуризації фінансових боргових зобов'язань. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 1. С. 4–7.
20. Данилюк М. М. Методичний підхід до вибору схем реструктуризації у системі управління фінансовими борговими зобов'язаннями. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 3(1). С. 12–15.
21. Лачкова Л. І., Лачкова В. М. Фінансово-економічний механізм адаптаційної реструктуризації торговельних підприємств України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 2. С. 48–56.
22. Крахмальова Н. А., Пузирьова П. В. Фінансова реструктуризація підприємств як фактор зміцнення їх фінансового потенціалу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 2. С. 51–58.
23. Мамедов С. Г. Методичні засади здійснення реструктуризації у фінансовій діяльності банку. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_11_83
24. Вовк В. Я. Теоретико-методичні засади фінансового оздоровлення банків із використанням інструментів реструктуризації та реорганізації. *Фінансові дослідження*. 2019. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2019_2_10

References:

1. IFRS 9 Financial Instruments. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/>
2. Bodnar O. A., Tishechkina K. V., Ivanenko H. Yu., Tarasenko V. P. Upravlinnia ta zasoby minimizatsii kredytnoho ryzyku banku. *Modern economics*. 2019. № 15. S. 21–26.
3. Hudz O. Ye. Bankivske kredyтування innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv: mozhlyvosti ta ryzyky. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 1. S. 12–19.
4. Zatvornyytskyi K. S. Upravlinnia ryzykamy kredytnoho portfelia banku: teoriia i praktyka. *Вісник Університету банківської справи*. 2019. № 1. S. 70–77.
5. Kuznietsova L. V. Upravlinnia kredytnymy ryzykamy bankiv Ukrainy na osnovi stres-testuvannia. *Інтелект XXI*. 2019. № 4. S. 44–48.
6. Larionova K. L., Donchenko T. V. Analiz ta problemy otsinky kredytnoho ryzyku bankiv Ukrainy. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 1. S. 233–240.
7. Marych M. H., Biliavska A. V., Mizunska I. R. Do pytannia upravlinnia kredytnymy ryzykamy. *Molodyi vchenyi*. 2019. № 5(2). S. 556–559.

8. Moroz N., Seletska T. Tendentsii kredytnoho ryzyku bankivskoi systemy ta upravlinnia nym. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*. 2019. № 1. S. 245–252.
9. Pavliuk Ye. D., Petrovskiy O. V. Problemy rozrobky ta vykorystannia povedinkovykh statystychnykh modelei kredytnoho ryzyku. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Seriya : Ekonomichni nauky*. 2020. № 1. S. 40–46.
10. Shulha N. P., Belianko L. L. Stres-testuvannia kredytnoho ryzyku bankiv Ukrainy na osnovi makroekonomichnykh zminnykh. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2019. № 12. S. 10–15.
11. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro vyznachennia bankamy Ukrainy rozmiru kredytnoho ryzyku za aktyvnymy bankivskymy operatsiamy: Postanova Natsionalnogo banku Ukrainy vid 30.06.2016 № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>
12. Rozpodil kredytiv, nadanykh subiektam hospodariuvannia v natsionalnii ta inozemni valiutakh za rozmirom subiekta hospodariuvannia ta vydamy ekonomichnoi diialnosti, shcho klasyfikuiutsia za rozdilamy, z nykh nepratsiuiuchykh u vyznachenni, navedenomu v Polozhenni № 351. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Loans_MSE_KVED_2022-10-01.xlsx
13. Holosenin I. O. Pobudova finansovoi modeli dlia pryiniattia rishen pro restrukturyzatsiiu problemnogo kredytu. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Ser. : Ekonomichni nauky*. 2017. Vyp. 27(3). S. 14–19.
14. Cherep O. H., Ivanchenko D. M. Optyimizatsiia struktury zaborotnykh aktyviv pidpryiemstva v mezhakh finansovoi restrukturyzatsii. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnogo universytetu. Ekonomichni nauky*. 2018. № 1. S. 37–43.
15. Ptashchenko L. O., Onisenko K. V. Finansovi aspekty restrukturyzatsii ta modernizatsii komunalnogo hospodarstva v Ukraini. *Ekonomika i rehion*. 2017. № 6. S. 35–42.
16. Haidarzhyska O. M., Shchepina T. H., Otroshko V. P. Osoblyvosti finansovoi restrukturyzatsii komertsiiynykh bankiv v Ukraini. *Molodyi vchenyi*. 2018. № 12(1). S. 259–263.
17. Hudz T. P. Restrukturyzatsiia yak metod upravlinnia finansovoiu rivnovochoiu pidpryiemstva. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya : Ekonomichni nauky*. 2018. № 3. S. 102–108.
18. Haidarzhyska O. M., Lesyk A. V. Antykrizove upravlinnia yak instrument finansovoi restrukturyzatsii pidpryiemstva. *Ekonomika. Finansy. Pravo*. 2017. № 4(1). S. 30–32.
19. Danyliuk M. M. Modernizatsiia naukovo-metodychnoho instrumentariiu upravlinnia ryzykamy u protsesi restrukturyzatsii finansovykh borhovykh zoboviazan. *Ekonomika. Finansy. Pravo*. 2018. № 1. S. 4–7.
20. Danyliuk M. M. Metodychni pidkhiid do vyboru skhem restrukturyzatsii u systemi upravlinnia finansovymy borhovymy zoboviazanniamy. *Ekonomika. Finansy. Pravo*. 2018. № 3(1). S. 12–15.
21. Lachkova L. I., Lachkova V. M. Finansovo-ekonomichni mekhanizmy adaptatsiinoi restrukturyzatsii torhovelnykh pidpryiemstv Ukrainy. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia*. 2019. № 2. S. 48–56.

22. Krakhmalova N. A., Puzyrova P. V. Finansova restrukturyzatsiia pidpriemstv yak faktor zmitsnennia yikh finansovoho potentsialu. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. 2020. № 2. S. 51–58.

23. Mamedov S. H. Metodychni zasady zdiisnennia restrukturyzatsii u finansovii diialnosti banku. *Efektivna ekonomika*. 2018. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_11_83

24. Vovk V. Ya. Teoretyko-metodychni zasady finansovoho ozdorovlennia bankiv iz vykorystanniam instrumentiv restrukturyzatsii ta reorhanizatsii. *Finansovi doslidzhennia*. 2019. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2019_2_10